exteriora:ergo cũ per matrimoniũ trãſeat ius ⁊ ptãs corporis vniꝰ cõ
iugis in alterũ:oportet ꝙ hoc ſit ꝑ liberũ cõſenſum cuiuſlibet coꝝ:nõ
cũ inueniaṫ autoritas dei (qui in hoc eſt ſuperior dñs expreſſa in cõtra
riũ.) Qḋ aũt requiraṫ cõſenſus expreſſus per verba patet ſic:qꝛ matri
moniũ vel eſt ſacramẽtũ vel cõtractꝰ ſolũ ſi ſit ſacramẽtũ reqrit aliqḋ
ſenſibile ſignũ cũ hoc ſit de ratione ſacramenti vt dictũ fuit in princi
pio huiꝰ libri:tale aũt nõ eſt niſi expreſſio verboꝝ. Si vero ſit cõtractꝰ
idẽ ſequiṫ qꝛ cõtractꝰ ciuilis quo obligant mutuo cõtrahẽtes opꝫ qḋ
cuilibet cõtrahẽtiũ innoteſcat:alioqn nõ obligaret. Sed cõſenſus in-
terior ſine expreſſione verborũ vel aliquorũ vicẽ verborũ gerẽtiũ non
põt innoteſcere:ergo nõ cauſat contractũ obligatoriũ vt eſt matrimo
niũ. Sed reqriṫ expreſſio verboꝝ vel ꝑ nutꝰ et ſigna q̄ inter mutos te-
nẽt vicẽ verborũ vel ꝑ literas inter abſentes vel aliqḋ hmõi. Qḋ autẽ
illa verba debeãt eſſe de pñti ⁊ nõ de futuro patet:qꝛ q̄ ꝓmittit ſe aliqḋ
H facturũ nõdũ facit illud:ſed per verba de futuro nõ eſt niſi ꝓmiſſio de
Ad.j.pri. cõtrahẽdo matrimoniũ:ergo ꝑ talia verba nõdũ cõtrahit. ¶ Ad pri-
mũ argu. dicendũ ꝙ illa ꝓpoſitio ſi oppoſitũ in oppoſito ⁊c. Veritatẽ
hꝫ qñ aliqḋ eſt cã ſufficiẽs:nõ ſolũ efficiẽs:ſed cõſeruãs cõſenſus autẽ
qualitercũqꝫ expreſſus nõ eſt cã ſufficiens matrimonij niſi ſuppoſita
inſtitutione diuina que nõ cõcurrit cũ diſſenſu ad diſſoluẽdũ matri-
moniũ:ſicut cũ cõſenſu ad cõſtruendũ:ideo nõ valet. Item lꝫ ſit cauſa
I aliquo modo efficiẽs nõ tñ cõſeruãs. ¶ Ad ſecundũ dicẽdũ ꝙ non eſt
ſimile de obligatione voti qḋ fit deo qui intueṫ cor (⁊ ideo apud deum
ſufficit actus interior) ⁊ de obligatione matrimonij q̄ fit homini q̄ nõ
põt videre niſi q̄ exterius patẽt:⁊ ideo preter ↄſenſum interiorẽ requi
ritur expreſſio eius per verba exteriora vel ſigna vicẽ verboꝝ gerẽtia.
K ¶ Ad tertiũ dicendũ ꝙ obligatio profeſſionis fit per verba de preſen
ti:vt cũ diciṫ facio profeſſionẽ. Sed obligatio ad actus futuros fit per
verba de futuro:vt promitto ꝙ ero tibi obediens ⁊c.

¶ Utrum matrimoniũ ſoluatur per religionis in-
greſſum. Queſtio. ij.

K
Queſt. ij. Argu. j. **Secundo queritur vtrum matri**
moniũ ſoluaṫ per religionis ingreſſum. ¶ Et videtur qḋ
ſic:qꝛ minus vinculũ ſoluitur per maius:ſicut votũ trãſ-
marinũ ſoluitur per ingreſſum religionis: ⁊ vinculũ in-
greſſus religionis minoris per ingreſſum maioris. Sed
vinculũ matrimonij cũ ſit humanũ minus eſt ꝙ vinculũ religionis
qḋ eſt diuinũ:ergo ⁊c. ¶ Itẽ qui ſpiritu dei aguntur illi nõ ſunt ſub lege
(vt diciṫ Gal. v.) Sed qui ingrediṫ religionẽ videṫ duci ſpiritu dei et
In oppo. lege priuata:ergo nõ ſubiacet legi matrimonij. ¶ In contrariũ eſt qꝛ
apoſtolus. j. Corint. vij. prohibet vacare orationi etiã ad tẽpus niſi de
cõſenſu partis. et ibidem dicit ꝙ mulier eſt alligata viro quãdiu viuit
L eius vir:ergo vinculũ matrimonij nõ ſoluiṫ niſi per mortẽ. ¶ Reſpõ-
Deci. qſti. ſio. Matrimoniũ põt ſolui dupliciter. Uno mõ quo ad vinculũ. Alio
Articu. j. modo quo ad thorũ. Primo ergo agẽdũ eſt de ſolutione matrimonij
quo ad vinculũ:deinde quo ad thorũ. ¶ Quantũ ad primũ ſciendum
eſt ꝙ matrimoniũ vel eſt conſummatũ per carnalẽ copulã vel non: ſi
nõ:ſic ſoluitur per ingreſſum religionis:ſicut expreſſe declaratum eſt
M extra de cõuerſione cõiugatorũ. c. ex publico. que autẽ ſit cã huius nõ
Opini. j. eſt clarũ omnino. Quidã enim dicũt hãc eſſe cauſam: qꝛ maritꝰ ante
carnalẽ copulam non habet plenã poſſeſſionẽ corporis vxoris ſue nec
ecõuerſo:qñ aũt aliquis profitetur in religione ponit prelatũ vice dei
in perfecta poſſeſſione ſui:et qꝛ in promiſſionibus fortior eſt promiſ-
ſio poſſidentis:ideo talis debet ⁊ poteſt in religione manere ⁊ non re-
Improb. dire ad matrimoniũ. Sed hec ratio non videtur valere quia ſm eam
qui contraheret cum aliqua primo per verba de preſenti:⁊ ante carna
lem copulã acciperet aliã: et illam cognoſceret:ſolueret matrimoniũ
cũ prima:qꝛ nõ habuit plenã poſſeſſionẽ corporis ſui:⁊ deberet mane-
re cum ſecũda cuius plenã poſſeſſionẽ corporis habuit: qḋ eſt falſum
Et iterũ talis ingreſſus eſſet illicitus:ꝙuis ex poſtfacto teneret. hoc
autẽ nõ eſt verũ:quare ⁊c. ¶ Alij dicũt ꝙ hoc eſt:qꝛ religio eſt maius
N bonũ ꝙ matrimoniũ:⁊ ideo nõ debet impediri per minus bonũ. Sed
Opiñ. ij. iſtud minus valet:qꝛ ſic matrimoniũ cõſummatũ ſolueret per religio
Improb. nis ingreſſum ſicut nõ cõſummatũ:perfectior enim eſt ſtatus religio-
nis ꝙ ſtatus matrimonij cõſummati:illud autẽ non eſt verũ:ergo ⁊c.
O Alij autem dicunt ꝙ hoc eſt propter ſtatutũ eccleſie. Sed hoc non va
let:qꝛ ſtatutũ eccleſie nunꝙ ſoluit matrimonium : niſi quia prius ſta-
tuit perſonas illegitimas ad contrahendum: vel qꝛ fuit alias illegiti
mus contractus:matrimoniũ aũt contractũ legitime non ſoluiṫ per
ſtatutum eccleſie. Item ſtatutum nouimus:ſed cauſam querimus. Iõ
P dicendũ eſt aliter ꝙ ſicut dicit apoſtolus Roma. vij. ⁊. j. Corinth. vij.
mulier alligata eſt legi quãto tempore vir eius viuit. Mortuo autem
viro ſoluta eſt a lege viri. Matrimonium autẽ duplicẽ ſtatum habet:
primus ſtatus matrimonij eſt qñ contractũ eſt per verba de preſenti:⁊
non eſt conſummatũ per carnalẽ copulam. Secundus ſtatus eſt quã-
do conſummatum eſt per carnalem copulam:primus ſtatus reſpectu
ſecundi eſt quaſi ſpiritualis:et ſecundus reſpectu primi eſt carnalis.
Similiter eſt duplex mors. Una corporalis per ſeparationẽ anime a
carne:alia ciuilis ⁊ ſpiritualis:qua quis moritur mundo et viuit deo
Religio- per ingreſſum religionis:talis enim perfecte moritur mũdo ciuiliter
nis igreſ- quo ad oĩa que in mundo ſunt:ſcꝫ quo ad animam:⁊ quo ad corpus:⁊
ſus: ciui- res exteriores:quo ad animã per votũ obedientie per quod aliquis re
lis ⁊ ſpũa- nunciat proprie voluntati que eſt domina in regno anime:quo ad cor
lis mors. pus per votum caſtitatis:quo res exteriores per votũ paupertatis. Ex
quo poteſt ſic argui:ſicut ſe habet matrimoniũ conſummatũ quod eſt
carnale ad mortẽ corporalẽ ſic ſe habet matrimonium quod eſt ſpiri-
tuale ad mortẽ ſpiritualem:ſed matrimoniũ carnale ſoluitur per mor
tem carnalem:ergo matrimoniũ non conſummatũ quod eſt ſpiritua
le ſoluitur per mortem ſpiritualem:hoc autẽ eſt ingreſſus religionis:
Q ergo ⁊c. Hoc etiã videtur proceſſiſſe ex facto chriſti qui ſecundũ quaſ-
Nota. dam hiſtorias Iohannem volentem nubere vocauit de nuptijs. Ex
quo patet ꝙ tale matrimoniũ non ſoluitur per ſuſceptionẽ ſacri ordi-
nis:lꝫ hoc videatur innuere Hoſtiẽ. in ſumma ſua:quia per ſuſceptio
nem ſacramenti ordinis non efficitur quis mundo mortuus:ſed ſolũ
mutilatus:eſt enim liber quo ad velle ⁊ nolle: dominus rerum ſuarũ:
habet proprietatem earum vt prius: quãuis ſit mutilatus per votum
caſtitatis annexum ſacramento ordinis vel magis ex ſtatuto eccleſie
(vt infra patebit.) Et iſtius ſententie videtur eſſe Ioannes in appara-
tu. xxvij. queſtio. ij. capi. deſponſatam. vbi dicit quod ſponſus non po-
teſt recipere ordinem ſacrum. Ius etiam expreſſum eſt de ingreſſu re-
ligionis qḋ ſit licitus ante carnalẽ copulam non autem de ſuſceptio-
ne ſacri ordinis imo expreſſe prohibeṫ in noua cõſtitutione dñi Io.
pape. xxij. q̄ incipit:antique cõcertatiõi:in qua declaratur ꝙ ſuſceptio
ſacri ordinis nõ dirimit matrimoniũ prius cõtractũ dato ꝙ nõ ſit per
carnalẽ copulã cõſummatũ. Qḋ aũt dictũ eſt ꝙ matrimoniũ ante cõ-
ſummationem ſoluitur per religionis ingreſſum: intelligendũ eſt qñ
aliquis ingreditur cum effectu:hoc eſt quãdo profitetur. Sed nũquid
alius remanens in ſeculo tenetur expectare quouſqꝫ alius ſit profeſ- R
ſus? Dicũt omnes ꝙ ſic:ſed quidã dicũt ꝙ tempus probationis debet Opiñ. ali
abbreuiari ⁊ taxari per epm propter periculum incontinentie illius q̄ quorum.
remanet in ſeculo. Alioquin poſſet fraudari iure ſuo:qꝛ intrãs religio-
nem poſſet eſſe vſqꝫ ad finem anni in vno monaſterio: ⁊ tũc exire ⁊ in-
trare aliud monaſteriũ:⁊ ſic alius fraudetur. Alijs videtur diſtinguẽ- Opini. ij.
dum:qꝛ ſi vxor intrat de licentia mariti:vel ecõuerſo:remanens in ſe-
culo tenetur expectare profeſſionem:nec debet abbreuiari tẽpus pro-
bationis a iure ſtatutum cũ tũc non fiat remanenti in ſeculo aliquod
ꝓiudiciũ. Si vero de licẽtia nõ intrat dꝫ ei certũ tẽpus ꝑfigi intra qḋ
profiteatur:nec eſt incõueniẽs:tũc tẽpus probationis a iure ſtatutum
abbreuiari:qꝛ ſpeciale eſt in hoc caſu propter periculũ incõtinẽtie illiꝰ
qui remanet in ſeculo. Alijs videṫ ꝙ ex quo ius ei permittit ꝙ intret Opiñ. iij.
religionem:⁊ tempus probationis nõ ſolum introductũ ſit in fauorẽ
conuerſi:ſed etiã in fauorem monaſterij vt ſumatur experiẽtia de mo-
ribus nouitij:nõ debet illud tẽpus abbreuiari niſi forte apparet fraus
eius vt quãdo iret de vno monaſterio ad aliud diſcurrendo. Primã
opinionem tenet Bernar. in apparatu extra de regularibus ⁊ tranſeũ-
tibus ad religionem capitulo ſtatuimus. Secundam videtur tangere
Io. xxj. q. ij. ca. deſponſatã in gloſſa. Tertiã tenet Hoſtieñ. in ſumma
ſua:⁊ ſic ptꝫ qualiter matrimonium nondũ conſummatũ ſoluitur per
religionis ingreſſum:etiam quo ad vinculum. Si aũt matrimonium
ſit conſummatũ:aut hoc eſt per violentiã illatã vxori a viro:aut de cõ-
ſenſu vtriuſqꝫ. In primo caſu videtur quibuſdã ꝙ mulier poteſt intra- A
re religionem inuito viro ⁊ profiteri:⁊ ſic matrimoniũ inter eos ſolui. Opini. j.
Quoꝝ ratio eſt:qꝛ nullus debet perdere ius ſuũ inuitus ex ſola culpa
alterius. Sed mulier anteꝙ cognoſcereṫ habebat ius ingrediendi re-
ligionem ſi vellet:ergo per hoc ꝙ cognoſciṫ inuita nõ amittit ius ſuũ.
¶ Alijs videtur ꝙ ex quo matrimoniũ eſt conſummatũ nullo modo Opi. ij.
ſeparaṫ niſi per mortẽ corporalem. Nec obſtat ꝙ alij dicũt ꝙ talis co
pula nõ eſt omnino iniurioſa nec violenta: cũ maritus vſus ſit re ſua:
accepit enĩ per mutuũ conſenſum ius in corpus mulieris qḋ permanet
quouſqꝫ ſoluatur per profeſſionem religionis:⁊ ideo maritus vſus eſt
iure. Illi autem mulieri imputetur ſi volebat religionem intrare qḋ
non cauit ſibi a matrimonij conſummatione:ſi autem matrimoniũ B
ſit conſummatũ de conſenſu vtriuſqꝫ ſic ſecundum omnes non poteſt
ſolui quo ad vinculum per religionis ingreſſum : ſed ſolum per mor-
tem corporalem alterius vt patet ex predictis : et propter aliud quia
matrimonium quod ſignat vnionem chriſti et eccleſie indiuiſibilẽ eſt
totaliṫ indiſſolubile manẽte vtroqꝫ ↄiuge:ſed tale eſt matrimoniũ con
ſummatum : ſignificat enim coniunctionẽ xp̄i ⁊ eccleſie quo ad natu
ram aſſumptam que fuit indiuiſibilis:quare ⁊c. Et ſic patet primum
ſcilicet qualiter matrimonium ſoluitur quo ad vinculum per reli-
gionis ingreſſum. ¶ De ſolutione autem matrimonij quo ad thorũ.
Dicendum quod ſoluitur dupliciter. Uno modo ex culpa alterius con
iugis:ſcꝫ per fornicationem. Alio modo ex mutuo cõſenſu qñ pari vo- C
to ingrediũtur religionẽ:vel alter ingreditur:alter vero manet in ſe- Ad. j. pri.
culo profitens cõtinentiã:ſi tñ ſit perſona de cuius incontinentia pro-
babiliter non timeatur aliter non. ¶ Ad primum argumentum dicẽ-
dum ꝙ minus vinculum ſoluitur per maius quando ſunt vnius ratio Soluitur
nis et vnum eſt incompaſſibile alteri:et ſic ſoluitur vnum votum per vinculum
aliud:vt votum tranſmarinum per votũ religionis. Et votum mino- minus ꝑ
ris religionis per votum arctioris:nec eſt in alicuius preiudicium:qꝛ maius rõ-
votum fit principaliter deo non homini. Et ideo ſicut non eſt preiudi- nis eiuſdẽ
cium cum eidem ſoluitur pluſꝙ ſit ei promiſſum:ſic non eſt preiudiciũ
cum quis tranſfert ſe de minori voto ad maius quandoqꝫ vtrũqꝫ fit pu
re deo:⁊ propter deum. Sed matrimonium ⁊ votum religiõis nõ ſunt
vincula vnius rationis: quia per vnum (ſcꝫ per matrimonium) obli-
gatur quis homini ſm deum:per aliud vero (ſcꝫ per votum religionis)
obligatur quis homini vice dei. Et ideo fieret preiudicium alteri con- D
iugi ſi propter eius voluntatem transferretur quis ad votum religio-
nis. ¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ ille qui ingreditur religionem poſt
conſummatum matrimonium ſine conſenſu alterius non ducitur ſpi
ritu ſancto qui eſt ſpiritus veritatis:⁊ arguit mundũ de peccato:iſtud
autem eſt peccatum ⁊ contra veritatem iuſtitie:ideo ⁊c.

¶ Utrum conuenienter aſſignetur tempus ſponſalium:
ſcꝫ ꝙ poſſint contrahi poſt ſeptẽnium.
¶ Queſtio. iij.

Tertio queritur vtrũ conuenien E
ter aſſignetur tempus ſponſalium: ſcꝫ quia poſſint con- Queſt. iij.
trahi poſt ſeptennium. ¶ Et videtur ꝙ non:quia ſponſa Argu. j.
lia ordinãtur ad matrimonium:ſed non idem tẽpus aſſi-
gnatur pro matrimonio contrahendo viro et mulieri.
Cum viro aſſignetur tempus. xiiij. annorum : mulieri vero. xij. ergo
non idem tempus debet aſſignari viro ⁊ mulieri pro ſponſalibus con-